

Routes

In het gebied zijn vier wandelroutes uitgezet:

- De 'Woldberg wandeling', **groene** route, 3 km (1 t/m 3).
Deze wandelroute is niet opengesteld op doordeweekse dagen waarop schietoefeningen worden gehouden door het Ministerie van Defensie op de Oldebroekse Heide.
- De 'Dellen wandeling', **rode** route, 4,5 km (4 t/m 8).
- De 'Buys Ballot wandeling', **blauwe** route, 3,5 km (9 t/m 12).
- De 'Daendels wandeling', **gele** route, 3 km (13, 1 en 4),
langs deze route staan extra bankjes.

Algemeen

Landgoed De Dellen werd in 1929 het eerste bezit van het in datzelfde jaar opgerichte Geldersch Landschap. Bos en heide, doorkruist met schilderachtige lanen, kenmerken het gebied. De naam De Dellen is afgeleid van het woord 'del', dat laagte in het terrein betekent.

Op De Dellen broeden veel vogelsoorten, typisch voor naaldbossen, zoals kuifmees, zwarte mees, goudhaantje en gekraagde roodstaart. In het oude loofhout huizen onder meer diverse spechtensoorten, boomklever en holenduif. De heideveldjes zijn favoriete broedplaatsen van boomleeuwrieken, boompiepers en geelgorzen. Het landgoed herbergt een eigen populatie edelherten. Daarnaast vormt De Dellen een belangrijke wildzone tussen de Oldebroekse Heide en het Eperholt, twee belangrijke gebieden met edelherten, wilde zwijnen en reeën.

Geschiedenis

In 1800 bestond het terrein nog voornamelijk uit heide. In 1802 kreeg H.W. Daendels, generaal van de Bataafse republiek, het gebied in erfpacht en begon het te ontginnen, waarmee het landgoed De Dellen ontstond. Hij maakte landbouwgronden en beboste stukken heide. In 1851 werd de weerkundige Prof. C.H.D. Buys Ballot eigenaar. Hij zette de ontginning voort en legde nieuwe bossen aan. Naast dennen werd er ook eik, beuk en fijnspar geplant. Zijn oudste zoon, mr. C.S. Buys Ballot, plantte uitheemse boomsoorten en

verfraaide het terrein met nieuwe landschappelijke elementen als laanbomen en heideveldjes. Na zijn overlijden in 1928 is hij samen met zijn hond Pipó begraven op De Dellen.

1 Het erf van Daendels

U staat hier op de 'kiemplaats' van De Dellen, het omwalde Erf van Daendels. Hier legde de generaal vanaf 1803 zijn landbouwgronden aan en bouwde hij een landhuis, een schaapskooi, schuren en hooibergen. Van de oorspronkelijke gebouwen is niets bewaard gebleven. Wel zijn de wal en de lusvormige toegangsweg waaromheen de gebouwen stonden nog duidelijk zichtbaar.

2 Veluwe heideschappen en heidekoeien

Begrazing door heideschappen en -koeien houdt de heide vitaal en vrij van boompjes en struiken en is daarom belangrijk in het natuurbeheer van onder andere de Dellen. In 2012 is een schaapskooi gebouwd voor de schaapskudde die diverse Noord-Veluwse heideterreinen begraast.

Wij vragen u de dieren niet te voeren.

3 Spaartelgenbos

Eikenhakhout wordt gevormd wanneer eiken periodiek afgezaagd worden. Hierdoor blijven de bomen laag en uit de stronken groeien veel nieuwe loten. Dit hakhout heeft zich ontwikkeld tot spaartelgenbos doordat men één gespaarde telg (loot) tot boom heeft laten uitgroeien.

4 Houtwal

Bij het verlaten van het Erf van Daendels passeert u een houtwal. Deze wal is in 1803 door Daendels beplant met opgaande bomen en diende als erfafscheiding.

5 Zomereiken

Nadat u een bos met douglas sparren gepasseerd bent, loopt u door een laan met zomereiken. De zomereik is een inlandse eikensoort, waarvan de bladeren een korte bladsteel hebben en de eikels een lange vruchtsteel. De groene specht broedt graag in deze boom.

6 Grafheuvel

De heuvel waar de route nu langs voert is een grafheuvel, die waarschijnlijk dateert uit de Late Steentijd (2900 - 2000 v.Chr.).

7 Kamperen

Het kleine kampeerterrein rechts van het pad is uitsluitend bestemd voor donateurs van Geldersch Landschap en Geldersche Kasteelen. Het andere terrein is verhuurd aan de Nederlandse Caravan Club (NCC).

8 Duinen uit de ijstijd

Rechts van de kruising van het bospad met de Dellenselaan ligt een heuvelachtig heidegebied. De heuvels zijn duinen van dekzand uit laatste ijstijd, zo'n 11.000 jaar geleden. Hoewel het landijs zich toen niet tot Nederland uitstreckte, was het klimaat zeer koud en droog. Poolstormen deden de bodems verstuiven en zetten het rondwaaierende zand elders af als dekzandruggen en duinen. Deze zandstormen hebben de zwerfstenen, die door het ijs van een eerdere ijstijd op de Woldberg waren achtergelaten, intensief 'gezandstraald'. Hierdoor hebben veel van deze stenen twee of drie duidelijke vlakken ontwikkeld. Dergelijke stenen worden 'windkanters' genoemd.

9 Wilde zwijnen

U loopt nu door een bosgebied waar veel wilde zwijnen leven. Dit is vaak duidelijk te zien langs het pad, waar ze, bij het zoeken naar voedsel, de bodem plaatselijk sterk omwoelen. Dit is gunstig voor de bosontwikkeling: door het omwoelen krijgen zaden meer kans om te ontkiemen.

10 Beukenbos

Het nu volgende beukenbos is een ideaal woonoord voor de zwarte specht. Opvallend is het ontbreken van ondergroei. Het dichte bladerdek van de beuk laat weinig zonlicht door, waardoor de kruid- en struiklaag niet tot ontwikkeling kan komen.

11 Rozenbank

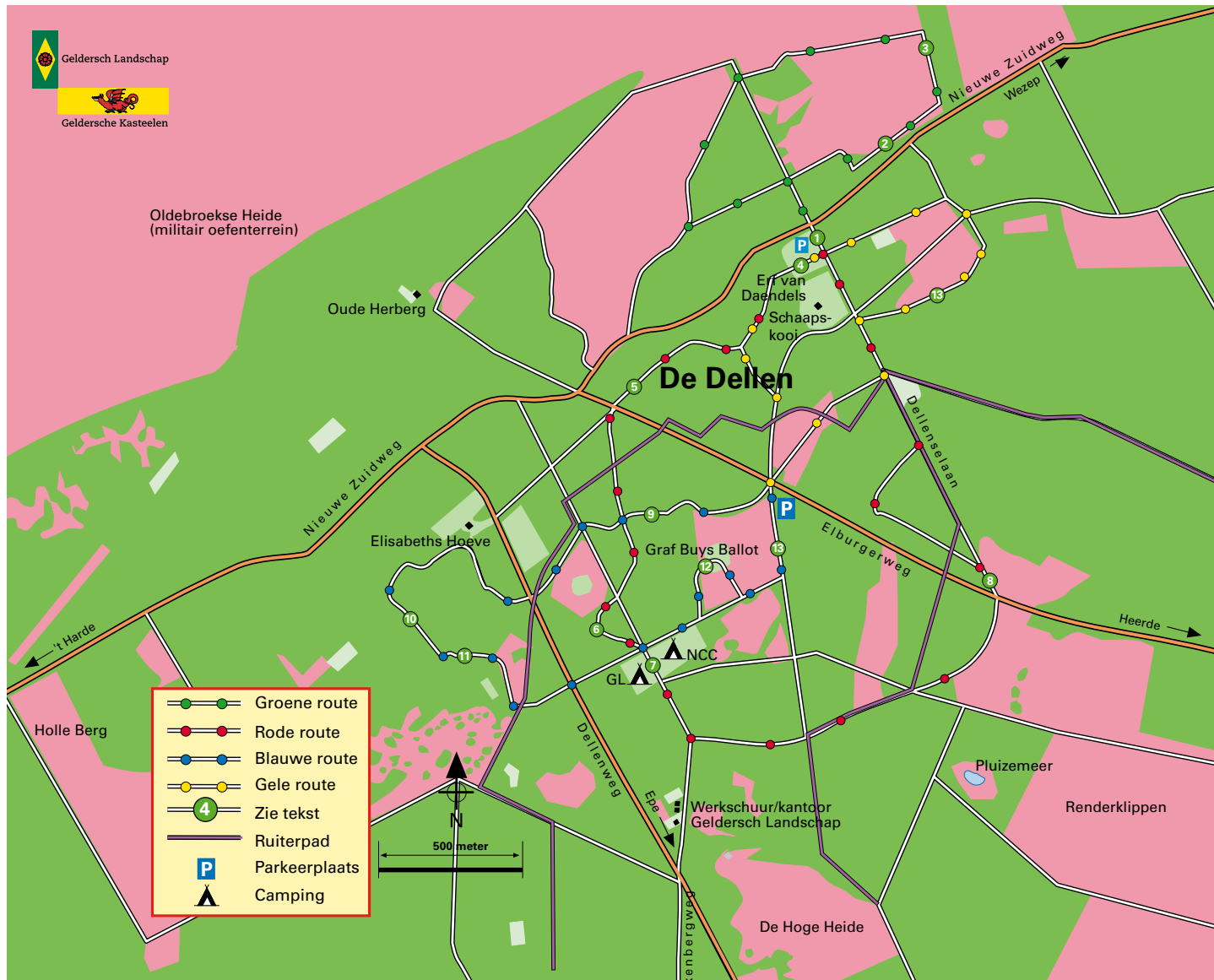
Vanaf de Rozenbank had Buys Ballot uitzicht op zijn schrijverskoepel. Rozen slaan op de Rhododendrons die achter en naast de bank staan.

12 Het graf van Buys Ballot

Midden op de heide bevindt zich het graf van Cornelis Sebastiaan Buys Ballot, landheer van De Dellen van 1890 tot 1928. Op de grafsteen ziet u het familiewapen met de tekst "Le sage espère en Dieu" (De wijze vertrouwt op God).

13 Drie heidesoorten

Op dit heideveld komen de drie Nederlandse heidesoorten voor: struik-, dop- en kraaiheide. De meest algemene soort is de struikheide, die in augustus bloeit. Deze plant preferereert een drogere standplaats dan de in juni en juli bloeiende dopheide. Kraaiheide draagt in de herfst zwarte bessen.

Honden

Aangelijnd toegestaan. In verband met de Veluwe heideschappen zijn honden niet toegestaan op de 'Woldberg wandeling'.

Toegankelijkheid

Het gebied is opengesteld voor wandelaars en fietsers op wegen en paden, van zonsopkomst tot zonsondergang. De wandelroutes zijn minder geschikt voor rolstoelen en kindervagens.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

Niet bereikbaar met het openbaar vervoer.

Eigen vervoer

A50 Arnhem - Zwolle, afslag 29 Heerde, Wezep, Wapenveld. Borden richting Wezep volgen en na ca. 500 meter de Nieuwe Zuidweg inslaan.

Geldersch Landschap & Kasteelen

Postbus 7005

6801 HA Arnhem

Telefoon (026) 355 25 55 (kantooruren)

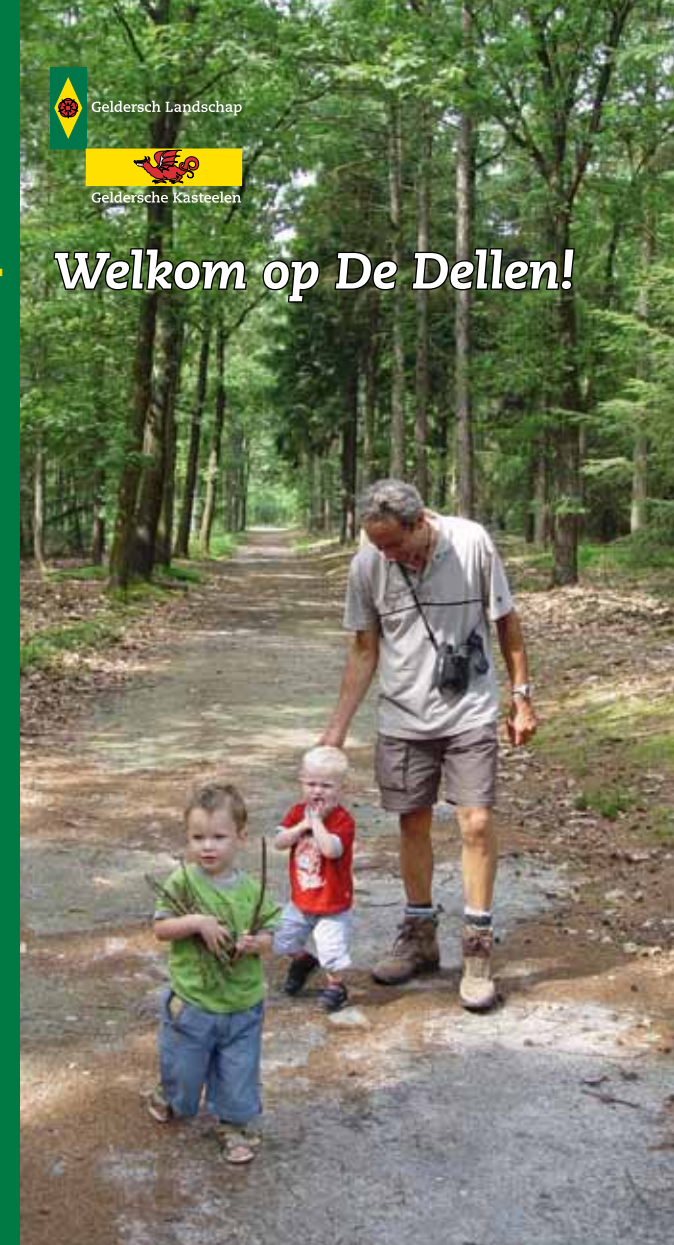
info@mooigelderland.nl

Word ook donateur!
Kijk op onze website:
www.mooigelderland.nl

© GLGK, feb '13

Welkom op De Dellen!

Geldersch Landschap & Kasteelen

een natuurgebied van

Geldersch Landschap & Kasteelen